

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті автор визначає поняття та систему нормативно-правового регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України, вказує на недоліки нормативно-правового регулювання даної діяльності.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність, Державна авіаційна служба України, нормативно-правовий акт, нормативно-правове регулювання.

На сучасному етапі розвитку нашої держави інформаційно-аналітична діяльність є необхідною ознакою функціонування будь-якого державного органу, що сприяє економічному зростанню, забезпеченню обороноздатності країни, розвитку демократичних засад в управлінні державою. Незважаючи на досить часту зміну назв і підпорядкування органу державної влади у сфері цивільної авіації, питання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України та її нормативно-правового регулювання залишаються актуальними. Ефективна та якісна інформаційно-аналітична діяльність Державної авіаційної служби України є невід'ємною умовою забезпечення безпеки нашої держави, зокрема у галузі цивільної авіації.

Окремі аспекти інформаційно-аналітичної роботи в юридичній літературі розглядалися у працях В.Б. Авер'янова, І.В. Арістової, І.Л. Бачила, К.І. Белякова, В.М. Брижка, В.Д. Гавловського, Р.А. Калужного, М.М. Касьянська, Б.А. Кормича, В.А. Ліпкана, В.Я. Малиновського, Н.Б. Новицької, П.В. Мельника, В.М. Фесюніна, О.Г. Фролової, П.В. Цимбала, В.С. Цимбалюка, М.Я. Швеця, О.В. Шепелева, В.К. Шкарупи та ін. Питанням інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади присвячені праці В.Д. Бакуменка, А.О. Дегтяра, В.В. Дорофійенка, І.Ю. Древицької, Ю.Г. Машкарова та ін.

Метою даної статті є визначення поняття нормативно-правового регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України та системи нормативно-правових актів, які здійснюють таке нормативно-правове регулювання.

Перш ніж визначити поняття та систему нор-

мативно-правового регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України, необхідно з'ясувати сутність інформаційно-аналітичного забезпечення та інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України.

В умовах становлення демократичного суспільства питання підвищення якості інформаційно-аналітичного забезпечення та ефективності управлінських рішень у системі державного управління набувають особливої актуальності [1, с. 10]. Практика формування елементів інформаційно-аналітичного забезпечення органів управління на базі сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій стикається із серйозними недопрацюваннями, пов'язаними із загальною теоретичною складністю поставлених завдань, а також із недостатнім дослідженням структур, форм, методів та механізмів управління на місцях [2, с. 5].

Інформаційно-аналітичне забезпечення - це процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів. Метою інформаційно-аналітичного забезпечення державних органів виконавчої влади є створення умов для прийняття ефективних державних управлінських рішень [3, с. 78].

Термін "інформаційно-аналітичне забезпечення" становлять два взаємопов'язані елементи, а саме:

– інформаційний – відносно самостійної діяльності спеціально підготовлених фахівців, зайнятих пошуком, відбором, обробкою, накопиченням, узагальненням і збереженням інфор-

маційних одиниць (перший етап процесу інформаційно-аналітичного забезпечення у системі управління будь-якого механізму);

– аналітичний – як похідний другий етап процесу інформаційно-аналітичного забезпечення у системі управління будь-якого механізму: виробництво спеціально підготовленими фахівцями на підставі наявних інформаційних одиниць і складних розумових процесів нового знання щодо явища або події, що вивчається [3, с. 79], узагальнення, класифікація інформації, її аналіз і перстворення, розробка висновків, пропозицій, рекомендацій і прогнозів.

Систему інформаційного-аналітичного забезпечення управління слід визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій. З поєднанням принципів проблемної орієнтації та програмно-цільової установки як відносно тематики інформаційного забезпечення, так і відносно вибіркової підготовки інформації та доведення її до керівників відповідно до їх місця в системі управління та основних функціональних обов'язків.

На думку Путятіна В.Г., інформаційно-аналітична діяльність – це галузь людської діяльності, покликана забезпечити інформаційні потреби суспільства за допомогою аналітичних та інформаційних технологій, за рахунок переробки вихідної інформації й одержання якісно нового знання [4, с. 39].

Телешун С.О. визначає інформаційно-аналітичну діяльність як особливий напрям інформаційної діяльності, пов'язаний з виявленням, опрацюванням, збереженням та поширенням інформації переважно у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності. Проте, для управлінської сфери важливим є не стільки своєчасне ознайомлення з первинною інформацією, скільки випереджувальне виявлення проблемних ситуацій і прогноз розвитку подій [5, с. 38].

Інформаційно-аналітична діяльність у державному управлінні – сукупність дій та заходів на основі методів та засобів для збирання, накопичення, обробки та аналізу даних на основі ін-

формаційних технологій з метою обґрунтування прийняття рішень для здійснення організуючого впливу на ті сфери суспільного життя, що вимагають регулювання через систему органів державної влади шляхом використання повноважень державної влади [6, с. 45].

Загалом можна сказати, що інформаційно-аналітична діяльність є складовою інформаційно-аналітичного забезпечення. Однак інформаційно-аналітична діяльність має й свою специфіку, яка визначається основним предметом аналізу – інформаційними відносинами та інформаційною діяльністю, пов'язаною з виробництвом, трансляцією і споживанням масової та спеціалізованої інформації [7, с. 191]. Інформаційно-аналітична діяльність у широкому сенсі покликана аналізувати (досліджувати) інформацію, що потенційно може стати масовою. Аналіз потенційно актуальної для соціуму інформації – основна мета і суть інформаційно-аналітичної діяльності.

Інформаційно-аналітична діяльність Державної авіаційної служби України – це напрям інформаційної діяльності, пов'язаний зі збиранням, накопиченням, обробкою та аналізом даних на основі інформаційних технологій з метою обґрунтування прийняття рішень Державною авіаційною службою України для здійснення організуючого впливу на сферу цивільної авіації.

На думку О.Ф. Скакун, нормативно-правове регулювання – це впорядкування поведінки людей за допомогою нормативно-правових актів, розрахованих на їх багаторазове застосування за наявності передбачених ними обставин. Тобто обсяг суспільних відносин, на які поширюється нормативне правове регулювання, є кількісно не визначеним [8, с. 495].

Виходячи з цього визначення, нормативно-правове регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України – це впорядкування суспільних відносин, що виникають при збиранні, накопиченні, обробці та аналізі інформації в галузі цивільної авіації Державною авіаційною службою України, за допомогою нормативно-правових актів.

Нормативно-правову базу інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України становлять: Конституція України, нормативно-правові акти, які безпосередньо стосуються діяльності Державної авіаційної служби України, галузеві нормативно-правові

акти, які регулюють відносини у сфері інформації.

Відповідно до п.5) ч.1 ст. 92 Конституції України виключно законами визначаються організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики [9].

Система нормативно-правових актів, які регулюють інформаційну діяльність, поширюють свою дію і на інформаційно-аналітичну діяльність, оскільки остання є особливим напрямом інформаційної діяльності.

До основних нормативно-правових актів, які регулюють інформаційно-аналітичну діяльність належать: Закон України "Про інформацію" від 02.10.1992 р.; Закон України "Про державну таємницю" від 21.04.1994 р.; Закон України "Про Національну програму інформатизації" від 04.02.1998 р.; Закон України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах" від 05.06.1994 р.; "Про захист інформації в автоматизованих системах" від 05.07.1994 р.; "Про науково-технічну інформацію" від 25.06.1993 р.; "Про концепцію Національної програми інформатизації" від 04.02. 1998 р. та інші.

Закон України "Про інформацію" встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону, захищає особу та суспільство від неправдивої інформації [10]. Дія Закону України "Про інформацію" поширюється на інформаційні відносини, які виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства і держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації.

Закон України "Про державну таємницю" регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України [11].

Закон України "Про Національну програму інформатизації" розглядає загальні засади формування, виконання та коригування Національної програми інформатизації, яка, у свою чергу, визначає стратегію розв'язання проблеми забез-

печення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення. Національна програма інформатизації становить комплекс взаємопов'язаних окремих завдань (проектів) інформатизації, спрямованих на реалізацію державної політики та пріоритетних напрямів створення сучасної інформаційної інфраструктури України за рахунок концентрації та раціонального використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу держави, а також координації діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності і громадян у сфері інформатизації [12].

Головною метою Національної програми інформатизації є створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави [12].

У сучасних умовах державотворення в Україні відсутня єдина концепція формування інформаційно-аналітичного забезпечення системи органів державної влади.

Крім нормативно-правових актів, які здійснюють регулювання інформаційних відносин, в українському законодавстві наявні також акти, які регулюють діяльність Державної авіаційної служби України, в тому числі й здійснення нею інформаційно-аналітичної діяльності. До них належать: Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р.; Закон України "Про транспорт" від 10.11.1994 р.; Указ Президента України "Про затвердження Положення про Державну авіаційну службу України" від 06.04.2011 р. та інші.

Так, Положення про Державну авіаційну службу України визначає її право одержувати інформацію, документи і матеріали від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та їх посадових осіб; користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами [13].

Таким чином, нормативно-правове регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України - це впорядкування суспільних відносин, що виникають при збиранні, накопиченні, обробці та аналізі інформації в галузі цивільної авіації Державною авіаційною службою України, за допомогою нормативно-правових актів. Упорядкування інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України здійснюється за допомогою як нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Державної авіаційної служби України, так і нормативно-правових актів, які стосуються інформаційних відносин. Суттєвим недоліком нормативно-правового регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України є відсутність нормативно-правового акту, який би визначав поняття інформаційно-аналітичної діяльності Державної авіаційної служби України, принципи та основні напрями її здійснення.

Література

1. Дегтяр А. О. Управлінські рішення в органах державної влади : монографія / А. О. Дегтяр, В. Ю. Степанов, С. В. Тарабан; за заг. ред. А. О. Дегтяря. – Х.: Вид-во "С.А.М.", 2010. – 275 с.
2. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів влади: авторсф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Р.А. Коваль. – Харків. – 2008. – 20 с.
3. Додонов О.Г. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень / О.Г. Додонов, В.Г. Путятін, В.О. Валетчик // Реєстрація, зберігання і оброб. даних. – 2005. – Т. 7, № 2. – С. 77-93.
4. Політична аналітика в системі публічного управління / С.О. Телешун, С.В. Сьомін, О.Р. Титаренко та ін. – К.: НАДУ, 2008. – 284 с.
5. Матвієнко. О.В. Інформаційне забезпечення державного управління [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 152 с.
6. Степанов В.Ю. Державна інформаційна політика: проблеми та перспективи: монографія / В. Ю. Степанов. – Х.: Вид-во "С. А. М.", 2011. – 548 с.
7. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади / Р.А. Коваль // Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. – № 1 (113). – С. 223-226.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / О.Ф. Скакун / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2006. – 656 с.
9. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
10. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ // Відомості Верховної ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
11. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ // Відомості Верховної ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 422.
12. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1998. – № 27. – Ст. 181.
13. Про затвердження Положення про Державну авіаційну службу України: Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 398/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 103.

Я.В. Горбатюк

Нормативно-правовое регулирование информационно-аналитической деятельности Государственной авиационной службы Украины

В статье автор определяет понятие и систему нормативно-правового регулирования информационно-аналитической деятельности Государственной авиационной службы Украины, указывает на недостатки нормативно-правового регулирования данной деятельности.

Y.V. Gorbatyuk

Legal regulation of the informational and analytical activity of the State aviation service of Ukraine

In the article the author defines the concept and system of the legal regulation of informal and analytical activity of the State aviation service of Ukraine, indicates deficiencies of the legal regulation of this activity.